

25. god. 1. broj
2023. g.

ZORNICA

*Ivan 14, 6: „Isus je odgovorio:
‘Ja sam put i istina i život.
Nitko ne dolazi Ocu osim po meni.’”*

Svoj post dokazite svojim djelima!

Sv. Ivan Zlatousti

„Vrijednost posta ne sastoji se samo u odricanju od određene hrane, već i u odricanju od svih grešnih stavova, misli i želja. Oni koji post ograničavaju samo na hranu, umanjuju veliku vrijednost posta. **Ako postite, vaši postupci to moraju dokazati!**“

Ako vidiš bližnjeg u potrebi, budi mu milostiv. Ako vidiš bližnjeg kako dobiva neko priznanje, ne budi zavidan. Da bi post bio istinit, ne može se ostati samo na riječima, već treba postiti očima, ušima, nogama, rukama i cijelim tijelom, sa svime onim što je unutarnje i vanjsko.

Posti vlastitim rukama održavajući ih čistima u nesebičnom služenju drugima. Posti s nogama tako da ne buduš tako spor u ljubavi i služenju.

Posti vlastitim očima tako da ne gledaš nečiste stvari ili da se ne fokusiraš na druge kako bi ih kritizirao. Posti od svega što ugrožava tvoju dušu i svetost. Beskorisno je, s jedne strane, uskraćivati tijelu hranu, a s druge strane srce hraniti smećem, nečistoćama, sebičnošću, užicima.

Postiš od hrane, ali dopuštaš sebi slušati isprazne i svjetovne sadržaje. Moraš također postiti i ušima. Moraš postiti od slušanja nekih ružnih stvari koje se govore o tvojoj braći, od laži o drugima, posebno od ogovaranja te hladnih i štetnih riječi.

Osim što postiš ustima od jela, moraš postiti i od toga da ne kažeš nešto što može našteti drugom, jer kakva je korist od toga da ne jedeš meso a „proždireš“ svoga brata?“

<https://www.medjugorje-info.com/duhovni-kutak/svoj-post-dokazite-svojim-djelima>

IZ SADRŽAJA:

Križni put pod morem	3. str.
Vazam – nedjelja uskrsnuća Gospodnjega	4. str.
Papa Franjo po drugi put dolazi u Mađarsku	6. str.
Iz Zornice, 8. god. 1. broj, ožujak 1997.	6. str.
Dragi supružnici!	8. str.
Vuzem detinstva v Pomurju	9. str.
Mi škrebećemo...	10. str.
Vjeronauk s gledišta jednog bogoslova	12. str.
Lipa naša Vršenda II. OBIČAJI, PRIČE,	
PJESMICE	
Objavljena zbirka oproštajnih pjesama	13. str.
učitelja-kantora Stjepana Ebrića	
Katastrofalni poraz Mađarske vojske	14. str.
1943. godine	
Vesna Velin: „Kako kod nas kažu i anđeli	16. str.
šokački pivaju“	
Ispratili smo 265. nasljednika sv. Petra,	18. str.
emeritusa Benedikta XVI.	
Hrvatska referatura 2023.	21. str.
	22. str.

Naslovnica:

Križni put-slika iz riznice harkanjske crkve

Omot:

Detalj svetišta na Trsatu u Hrvatskoj

Stručni savjetnik: vlč. Ladislav Ronta

Fotografije: Akoš Kolar, Lilla Trubics, Marija Fülop Huljev,
internet

Priprema za tisk i tisk: Croatica

Urednica: Milica Klaić Taradija

Osnivač i nakladnik: Zaslada Zornica

Adresa uredništva: 7639 Kőkény, Kossuth Lajos 10/b.
Mobil tel.: 06/30/4110461

E-mail: zornicanova@gmail.com, milica40@freemail.hu

HU ISSN 0866-5788

Čitatejte nas iz tjedna u tjedan na portalu zornicanova.hu

Támagatók:

2023.

Križni put pod morem

U blizini Trogira, na dnu Jadranskog mora, na dubini od 4 do 10 metara postoji križni put. Raspoređena su 52 kipa na 14 postaja Križnog puta. Projekt je ostvaren još 2017. godine pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora, osmisili su ga Joško Kandija, vlasnik škole ronjenja Blue Nautica iz Trogira i Valentino Valent, vlasnik obrta Lončarstvo Val iz Petrinje. Skulpture su od ekološkog betona, prirodne su ljudske veličine, a na dubini od 10 metara nalazi se kip Isusa Krista visok osam metara, taj kip simbolizira Uskrsnuće. Kraj svake postaje nalazi se kamena ploča i tekst na engleskom jeziku. Više informacija na <https://www.blue-nautica.com/diving/>

Patnja

Nedavno mi došla do ruke knjižica u kojoj njen autor salezijanac Xavier Thévenot, dugogodišnji profesor pariškog Institut Catholique razmišlja o patnji pitajući sebe i sve nas: Ima li panja smisla? Patnja prati ljudski život sve do smrti, a u doba korizme ljudi više misle na nju, ispoljava u raznim korizmenim pobožnostima, da bi na koncu za Uskrs bila poptuno zaboravljena, i svi bismo se veselili uskrsnuću i poruci kojom ono zrači. Knjiga je podijeljena na pet poglavlja, u prvom opisuje stanje čovjeka koji pati, ukazuje nadalje na odnos Isusa i muke, te objavljuje molitve slijedeći stupnjeve patnje.

Kad sam jednom davno u preduskrnom razdoblju intervjuirala nijemetskog dekan-župnika Stjepana Zagorca, koji je preminuo prije deset godina, naravno da nismo mogli zaobići pitanje: Zašto Bog dopušta patnju? Koji je smisao trpljenja i križa? U svom je odgovoru velečasni lijepo objasnio: svaka ljudska patnja postat će manja i manja, ukoliko se ona preporuči za nekog iz obitelji, prijateljskog kruga, rodbine... U ovo korizmeno vrijeme tema muke, patnje i križa češće će naći se u radijskim i televizijskim emisijama, na stranicama vjerskog tiska i drugih novina. Na pitanje: Zašto Bog dopušta patnju? na portalu Radio Mir Međugorje ovako odgovara fra Goran Azinović: „Pa,

odgovor možemo naći već u knjizi Postanka. Bog je zamislio jedan sklad s čovjekom, ali kad je čovjek dao se grijehu ili popustio pod grijehom, onda je zapravo ušla patnja u ovaj svijet.“ U nastavku citira riječi svetog Ljudevita monfortanca: „Svaki put kad nisam patio, to je vrijeme bilo izgubljeno... žalim što nisam više patio. Zašto? Jer patnja u ovome svijetu, oslobađa te patnji budućega svijeta“.

Mi, moderni ljudi stalno smo u potrazi za srećom, želimo da nam život teče glatko, da nas zaobiđe bol i patnja, jer ne možemo shvatiti ono na što katolička teologija ukazuje: trpljenje pokazuje odnos čovjeka prema Bogu i vjeri u Boga, te odnos prema bližnjemu koja bi trebala biti prožeta ljubavlju.

Milica Klaić Tarađija

Marijan Culjak
Slavimo Uskrs

**Korovi i zborovi, svi orkestri svijeta,
danasa posebno milozvučno ječe.
Nad praznim grobom pjesma se ori:
„Uskrsnu, doista, kako nam reče!“**

**Sve su se sumnje u tamu zavukle,
sav se očaj u radosti skrio.
Krist opet živi, mi smo svjedoci,
s nama je Uskrsli jeo i pio!**

**Njegova pobjeda nama je vjera
da nema ni snage, ni smrti, ni sile
koje bi mogle zaustaviti ljubav,
koje bi život pobijedile!**

Zbirka: Noć svjetлом obasjana 2019.

Vazam – nedjelja uskrsnuća Gospodnjega

Mt 28,1-10:

Uskrsnuo je, ide pred nama u Galileju

Po suboti u osvit dana u tjednu, dođe Marija Magdalena i druga Marija pogledati grob. I gled, nastade žestok potres jer anđeo Gospodnji... pristupi, otkotrlja kamien i sjede na nj. Lice mu bijaše kao munja, a odjeća bijela kao snijeg... Anđeo progovori ženama. „Vi se ne bojte!“ Ta znam Isusa raspetoga tražite! Nije ovdje! Uskrsnu kako reče...

Mnogi poganski narodi, među kojima su bili do stoljeća sedmog i Hrvati, običavali su u proljeće paliti grane da bi počistili prostor na kojem se mogao lakše odvijati život u proljeće. Može se pretpostaviti da su to paljenje shvaćali kao svojevrsnu žrtvu hvale za dar života koji se u prirodi očituje.

Kršćanstvo je taj poganski krijes posvetilo.

Kršćanstvo se raduje novosti života, koja se novost javlja u Isus Kristu, uskrsloime. I od sada stajati uz kri-

jes – ode čega dolazi i pojma Uskrs – Vazam – više ne znači samo bdjeti uz vatrnu zahvalu za život u prirodi, nego bdjeti uz vatrnu za život natprirode, radi natpovijesnog života koji se očituje u Kristu Isusu uskrsloime. Zato to više nije stajanje uz krijes, nego stajanje uz Krista.

Ona subota prije uskrsnuća bila je drugačija od svih drugih. Bila je subota šutnje, subota Božje šutnje. A onda je došao treći dan jutro ili navečer ili još bolje – tijekom noći u šutnji moje sobe dogodit će se susret. Prepoznat ću ga kao i žene. Meni nije dovoljno znati da je Isus umro na još jednom križu, ta toliko je vješala na zemlji. Ja hoću znati je li on uskrsnuo.

Križ me poziva na vjeru, ali ovo u što vjerujemo jest pobjeda križa (Pascal). Isus je danas živ, živ za mene. Često Isusa tražimo tamo gdje On nije. Pripovijest o praznom grobu, pokazuje nam da su također i žene na prvo uskrsno jutro tražile Isusa ondje gdje On nije bio. Luka evanđelist govori kako su doobile ukor od anđela: „Što tražite živoga među mrtvima?“ Prazan grob pokazuje da su Isusa tražili na pogrešnom mjestu. Kako je Isusovo uskrsnuće obradovalo i umirilo apostole, ono treba svakom čovjeku donijeti duševnu radost i mir, naglasio je Isus na dan svoga uskrsnuća. Prva riječ tog istog dana uvečer i pozdrav učenicima bio je: „Mir vama!“ I odmah zatim: „Primite Duha Svetoga. Kojima oprostite grijehu, oprštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im“. (Iv 20, 21 – 23.)

Uskrs je dan mira, praštanja i života. Iako krivo opružen, izrugan, ismijan i mučen, uskrsnuvši na novi život, ne govori o osveti, već o miru i praštanju.

Kažu da se neki vjernik tužio svom župniku: „Zamislite, svećenik je na ukopu mog najboljeg prijatelja nekoliko puta spominjao uskrsnuće, kao da prijatelj nije mrtav!“ „Jest prijatelj je bio mrtav, ali snagom vjere, on je i dalje živ; živi na drugačiji način. To svi osjećamo, svjesno ili podsvjesno. I to vjerujemo!“ – odgovorio mu je župnik.

Sjećam se i ateista koji su držali nadgrobne govore svojim drugovima, da su se izražavali sa „dragim družem“ i „ti i za nas bio“... Nema više ni druga i njegova „ti“ ako poslije smrti nema ništa. Podsvjesno, dakle, i u ateistu ima život nakon smrti. Bolje je, ipak, kad to čovjek svjesno vjeruje i vrednuje. To je moguće, dakako, samo darom vjere, koji treba u sebi njegovati, jer se u protivnom, dar vjere može izgubiti.

Poznati pisac August Šenoa (1838.-1881.) na samrtonoj postelji u svojoj 43 godini, molio je nazоčne: „Ne dajte mi umrijeti, imam još toliko toga reći!“ Nisu mu

ispunili želju. Ne zato jer nisu htjeli, nisu mogli. Čovjek bi htio i pokušava izbjegći smrt, ali ne može. „Jer za sve postoji jedan ulazak u život, a tako i jedan izlazak“ / Mudr 7, 6 /

Oči naše vjere moraju se izoštiti. Kršćanin nema samo vanjska osjetila, on ima i nutarnja osjetila vjere. Tim osjetilima može opaziti i prepoznati Kristovu prisutnost uvijek i posvuda. Zahvaljujući tim, nutarnjim osjetilima zna da ga okružuje i prožima Kristova ljubav. Zna da pliva u moru svjetla i ljubavi. „Ja sam uskrsnuo i još kod tebe“ stoji u staroj ulaznoj antifoni u misi na dan Uskrsa. Najveća čovjekova trpljenja, njegova osamljenost, konačno su pobijedena. Ni jedan

kršćanin ne može reći da je osamljen i sam. Doduše može se ponekad osjećati osamljen, ali zna da je taj osjećaj varljiv, da taj osjećaj nema veze sa stvarnošću. A stvarnost je da je Krist s nama, sve dane, do svršetka svijeta.

Dragi čitatelji Zornice nove! Dragi Hrvati i Hrvatice diljem Mađarske rasuti po gradovima i mnogim selima. Neka do svih vas dopre anđelov ukor: „Što tražite živoga među mrtvima. Nije ovdje uskrsnuo je.“ ALELUJA, ALELUJA!

Želim svima radostan i blagoslovлен Uskrs.

Vaš velečasni Marko Bubalo,
umirovljeni svećenik iz Vinkovaca

Fotografije su načinjene u Đakovačkoj katedrali

Uskrs je dan mira, praštanja i života. Iako krivo optužen, izrugan, ismijan i mučen, uskrsnuvši na novi život, ne govori o osveti, već o miru i praštanju

Papa Franjo po drugi put dolazi u Mađarsku

Vijest je objavljena u Vatikanu da će papa Franjo krajem travnja posjetiti Mađarsku.

Prema planovima Sveti Otac će se sresti s ukrajinskim izbjeglicama, naime prema lokalnim službenim informacijama, od početka rata u Ukrajini kroz Mađarsku je prošlo oko milijun izbjeglica. U najavi šefa Tiskovnog ureda Svetе Stolice navodi se da je polovica mađarskih građana kršćanske vjere, blizu četrdeset posto su pak katolici. Sveti Otac je prvi put boravio u Mađarskoj 2021. godine za vrijeme Svjetskog euharistijskog kongresa. 28.-og travnja će, prema najavi, Sveti Otac biti pozdravljen ispred Palače Sándor gdje je predsjednički ured, da bi se potom sreo s predsjednicom Katalin Novák i s premijerom Viktorom Orbánom. U subotu, 29.-og travnja bit će upriličen susret

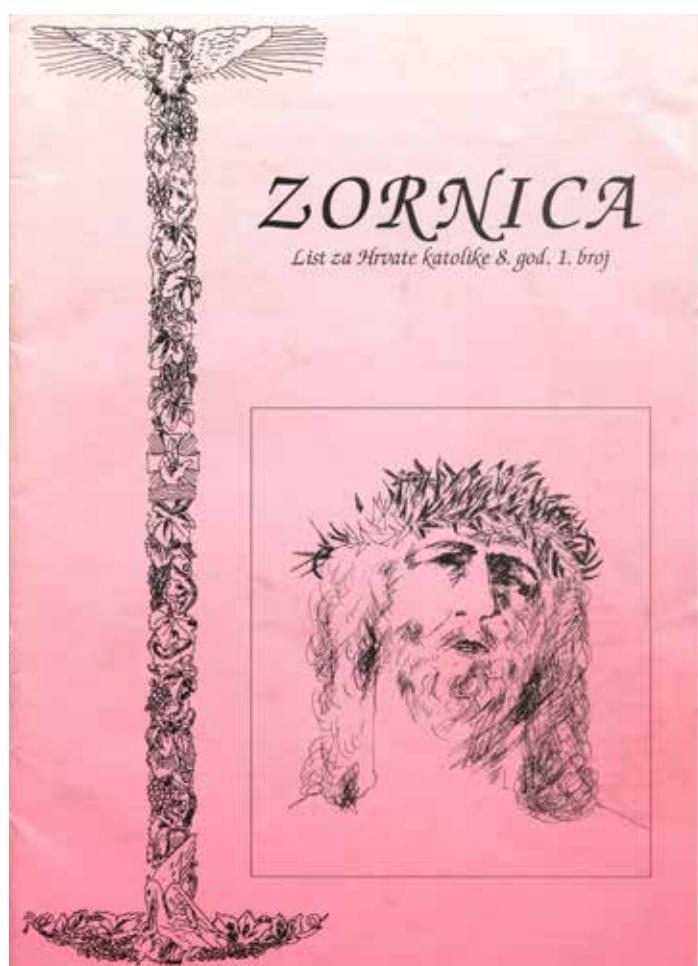

s mladima u Sportskoj areni László Papp. Istoga dana će se na Trgu Ruža u Crkvi sv. Elizabete sresti s izbjeglicama i siromasima. U nedjelju slavit će svetu misu s početkom u pola deset na Kossuthovom trgu.

Iz Zornice, 8. god. 1. broj, ožujak 1997.

Prijevodi Ane Zagorac

Naši susreti s uskrsnulim Spasiteljem

Dva učenika tužna koračaju iz Jeruzalema u svoje selo. Nazad, u svakodnevnicu u beznađe. Ali Isusa ne mogu zaboraviti. Odjednom im se pridruži neznanac. Započne razgovor. Razgovaraju o onom, čime im je prepuno srce. „Nadali smo se da će oslobođiti Izrael“ – rekoše tužno. Neznanac ih pogleda i počne im tumačiti Svetu Pismo. Od njegovog govora u srcu dva učenika pomalo zaplamti ugasla vjera i nada.

Stižu u svoje selo, neznanac hoće da produži, no oni ga ne puštaju. „Ostani sa nama“ – rekoše. Putnika primaju u svoju kuću dva učenika iz Emausa, a u stvarnosti primiše Krista.

Sjedaju za stol, a On, onako kako je to činio na poslijednoj večeri, „uzme kruh, blagoslovi, prelomi i pruži im“. Tada se otvore oči dva učenika i prepoznaju ga: Isus je to!

Isusov posjet je tada postigao svoj cilj: prepoznali su ga. Njegov lik nestaje ispred njihovih očiju, ali u srcima im već plamti uskrsnuo veselje. Trče nazad u Jeruzalem, upadaju u tajno skrovište apostola da im ispričaju doživljaj. A oni ih dočekaju viješću: „zaista je uskrsnuo Gospodin, pokazao se Simonu Petru!“

Sveto Pismo, naš bližnji, Euharistija: to su tri načina kako možemo i mi sresti uskrsnog Spasitelja. Ostavio nam je svoju riječ u Sv. Pismu. Tako se obraća nama preko Sv. Pisma, da nam da na znanje da ono TI

i VI o kojima je riječ u Evanđelju, to smo Mi, to sam JA! Nama je ostavio „najmanju braću“ kojima služeći služimo i Njemu.

Nama je ostavio svoje tijelo i svoju krv u obliku kruha i vina, da bi i nas učinio dionicima svoje životne žrtve i usmjerio na put ljubavi koji vodi Ocu.

Ako se na ovaj trostruki način nađemo sa njim, onda je uskrsnuli Isus sa nama, ostaje u nama, postaje

nam izvor života, i drug na životnom putu. Ono, što se zbiva sa nama i događa u nama nakon takvog trostrukog susreta, to više nije ovozemaljsko, privremeno, nego vječno, vječni život. „Ja sam uskrsnuće i život. Tko vjeruje u mene iako umire, uvijek će živjeti.“ (Iv. 11,24)

*Odlomak iz knjige Od Boga Bogu
(P. Nemeshegyi Péter)*

Gloria, zvuk zvona, orgulje i Aleluja!

Kao bujica svugdje izvire veselje: svladali smo smrt!
Došlo je vrijeme i našem uskrsnuću!

Treba da uskrsnemo iz malodušnosti, iz tame naših grijeha! Onaj, koji je poznavao naše patnje, koji je patio sa nama i za nas, sada nam pokazuje, što će biti „poslijе“. Tako postaje ovaj slavni dan nada za svakog čovjeka koji pati. Život ne smije postati pljenom smrti! Tu

radosi vijest dovikujemo svijetu na uskrsnoj procesiji. Uskrnsna svjetla se rađaju u očima dok sa sv. Ivanom Zlatoustim zovemo prijatelje, poznanike, sve ljude kugle zemaljske:

„Čuj od nas radosnu vijest, Kristovog slavnog uskrsnuća i veseli se Jeruzaleme, jer si video Krista Kralja kao okićenog zaručnika izići iz groba!“

*Odlomak iz knjige
Vjeronauk ljubavi*

Šokačka himna

Napisao:

Josip Dumendžić Meštar

Nikad davno stigli u ravnicu
sve uz Dunav di caruju žita
obučeni u nošnju šokačku
i pamteći gradovrška lita.
S puno truda kučili se vridno
u brazdi nas zaticala zora
i dok pogled milovo je vrance
smiškala se zlatnog klasja mora.
U amanet dici svojoj dali
običaje, viru praoata
riči naše ikavice mile
što je divan Hrvata-Šokaca.
Pa i danas tambura se čuje
vije kolo i to na dvi strane
fala Bogu svoji smo na svome
još uvik su zelene nam grane.

Vapaj

Napisala Aga Magušić Cimmerman
U Pečuhu, 26. XII. 2022.

Hladna zemlja, hladni ljudi
tvrda srca, prazne duše
morski valovi se dižu
šalju nam oluju, poplave i kišu.
Gore šume, gore ljudi,
priroda se osvjećuje i budi.
Shvatite već jednom, ljudi
da ništa neće biti kao prije.
Čovječe, kome grabiš, kome kradeš, kome lažeš?
Nećeš imat ni kruha, ni pitke vode
ni mirna sna, ni slobode.
Ponizi se!
Klekni na koljena i poljubi zemlju,
podigni oči i ruke gore,
i vapi za oproštaj Bogu svome
kojega si već davno zaboravio,
da te ne bi sasvim samog ostavio!

Dragi supružnici!

Lozinka ovogodišnjeg Tjedna ženidbe je bila Držati se za ljubav! / A szeretetbe kapaszkodva. Kad prođe par godina poslije vjenčanja, mnogi će si postaviti pitanje, gdje je nestala žarka ljubav? Znanstvena istraživanja pokazuju da euforija ljubavi u aktivnim brakovima prirodno traje najviše dvije godine. (To je strahovito!)

Budući da postoji razlika između toga kako ljubav dajemo i kako je primamo, moramo svjesno odlučiti da bi je u svojem braku očuvali. Moramo shvatiti, koji „iskaz-jezik” ljubavi je najprihvatljiviji za našeg supružnika?

Američki kršćanski obiteljski terapeut Gary Chapman nakon dvadesetogodišnjeg iskustva savjetovanja veli kako komunikacija u ljubavi često zna biti glavni kamen spoticanja i korijen mnogih problema. On je autor knjige *Pet jezika ljubavi* i tvrdi da „učeći pet jezika ljubavi bračni partneri naučit će jedinstvene jezike i praktične korake kako istinski voljeti jedno drugo.”

Prvi jezik jesu riječi potvrđivanja. Jedna od najelementarnijih ljudskih želja jeste da nas prepoznaju, priznaju, da nas cijene. Dakle riječi pohvale, potvrđivanja su jedan oblik izražavanja ljubavi. Zamislimo samo kada bismo umjesto kritike i prigovaranja izgovarali samo riječi pohvale, primjedbu, kritiku uvijmo dakle u šest do sedam pohvala!

Drugi jezik ljubavi je: kvalitetno vrijeme. Sigruno smo se već sreli s takozvanim „uzoritom” mužem, koji je spreman obaviti sve kućne poslove. No supruga je unatoč tome nezadovoljna. *Možda i nije to pravo kvalitetno provedeno vrijeme, ono bi moglo biti ispunjeno razgovorom, iskrenim otkrivanjem svoje unutrašnje zbilje, ne bojeći se odbijanja.* Druga mogućnost jesu zajedničke aktivnosti, nije važno koji se posao obavlja nego da je oba strana svjesna kako je upravo to zajedno provedeno vrijeme iskaz ljubavi.

Treći jezik ljubavi je darivanje. Darivanje je simbol činjenice da se misli na drugu osobu, i to je vidni znak ljubavi. Ako supružnik „govori” jezik darivanja, mislimo na to da bez tih sitnih i iskrenih iznenađenja on ili ona će pomisliti kako je ljubav već ponestala. Vrijednost, cijena dara je nebitna, važna je simbolika...

Cetvrti jezik ljubavi su djela ljubavi. Ako žena od muža često čuje „Znam da me voliš, jer je oko mene sve čisto i uredno, kuhaš, pereš, glaćaš” – vjerojatno su ljubavi djela upravo ljubav njegovog jezika. Službe moraju dolaziti iz srca, slobodno ih možemo dati primiti.

Peti jezik ljubavi je fizički dodir. Prema iskustvima djeca koja su milovana od male maloći jesu duševno mnogo zdravija od ostalih. Naše tijelo žudi za nježnošću, neka bude ono peti jezik ljubavi prema svom bračnom paru. *Što nam je dakle učiniti?* Prepoznati svoj jezik ljubavi, i prepoznati jezik ljubavi svoga životnog suputnika. U bračnoj zajednici potrebno je dobro znati svih pet jezika, no možda ne u istoj mjeri. Poželjno je pronaći odgovore na pitanja: Što tražimo od svog muža, od svoje žene? Što nam pokazuje da smo voljeni? Koje nas vladanje supružnika dira? Kako da izrazimo svoju ljubav prema njoj, prema njemu?

Naučimo govoriti jezik ljubavi svoga supružnika na nivou materinjeg jezika! Ukoliko se ti jezici nastane i duboko uvriježe u naše duše, u svakdanji bračni život, uskoro ćemo primjetiti da smo ojačali svoju vezu, da smo postigli sreću u braku, da smo izgradili trajan brak pun ljubavi. Amen.

*vlč. Ladislav Bačmai, referent za hrvatske vjernike,
bivši biskupski povjerenik za obitelji*

Na adresi <https://obiteljskizivot.com/info/5-jezika-ljubavi-test-za-bracne-parove/> naći ćete zanimljiv test, ako ga prođete, rješenja će vam pomoći ocijeniti vaše „obiteljsko stanje”.

Unutrašnjost crkve u Serdahelu

Vuzem detinstva v Pomurju

Vuzem je protuletije, dišeče fijolice, čerlene pisanice, detinstvo prez brige. Lepo se zmisliti na minula vremena. Kak smo mi deca vživela dneve toga lépoga krščanskoga svetka.

Na Cvetnu nedelu nabrali smo muceke i dnesli k meši, de su je plebanoš blagoslovili. Dimo smo v grabi kiselaka iskali i fijolice brali. Dekle su lepi čokor nabrale, a dečki su je v kapu nahitali. Muceke je ne bilo smeti v hižu nesti, ne kaj bi ga bilo v leti fnogo muhi.

Na Veliki petek kuli tri vure su zvoni zazvonili – Jezušek je fmrl. Bili smo jako žalosni. V cirkvi su groba složili, tam je ležal na križu respet Jezušek. Si smo ga kušnuli po redu. Ali predi smo v zdelu – koja je bila kre grob prepravlena – peneze morali hititi.

Dimo smo pak fijolice brali. I kiselaka jeli. Te den morali smo se i mi postiti.

Na Veliku suboto popolne su opet zazvonili zvoni.

– Jezušek se gori stal – vikali smo, i mam bežali na vrt. Fest smo stepli sako drevo kaj bode rodno. Veselo smo si mislili na fine čerlene čerešne, jabuke, rehe, slike koje zrasteju v leti i v jesen na drevi od našega stepanja. Išče smo i divju hrušku stepli.

Zahropleni i zadovolni smo išli dimo. V kunji se kuhala šunka, japa je več skopal trumana k njoj. V bro-

ču su bile pisanice, koje smo v petek z vojskom pisali i koje bodemo za dva dni hitali na livadi.

Na den Vuzma lepo smo se sprajili i išli k bedni meši. Nazaj smo v grabi fijolice brali. I spominali se kaj budemo jeli da dojdemo dimo: finu juhicu, škrample, želoca, mrkvu. I bežali smo kaj nam to se bode što predi v zubej.

Popolne su došli kumi z darom. Joj, al smo je čakali. Kaj dobimo ovo leto? A znali smo kaj bu jandek isti kak lani: ropčec i čerlena pisanica. Kak smo se veselili i tomu! I kak je bilo lepo poslušati starešel! Spominali su se za se: za minula vremena, za setvu i bratvu, za dobru i fmanju decu...

Na Vuzmeni ponedelek zebrali smo si najlepšu pisanicu. I dišli na livadu. Tam smo je hitali gori, dok su se ne potrle. On je zlodil prvo mesto čija je ne puknula. Saka pisanica je na kraju puknula. I saki je pojel svoju. I roke i zobi, se nam je bilo čerleno od lupinja. Išče i skuhana belina jajca je bila čerlena. Od toga je bila i fineša.

Zdavna je bilo, lepo je bilo, tak je bilo. Ovi Vuzmeni svetki nedu više nazaj došli. Al' dojdu drugi – denéšni deci ran tak povolni kak su nam bili oni negdašni.

Erika Rac

Molitva na Čistu srijedu

Dobri Bože, križ na našim čelima je znak naše smrtnosti. Pred tobom stojimo s našim ograničenim životom. Pomozi nam da u svim našim ograničenostima i krhkosti prepoznamo put k tebi, molimo te. Učini nas osjetljivima za bijedu i ograničenja, koje drugi ljudi trpe i pokaži nam put k pravednom životu za sve, molimo te. Očuvaj nas napasti da vjeru koristimo kao pobožnu fasadu, molimo te. Stavi pred oči političarima i moćnicima svijeta ograničenja naše planete i njezinih bogatstava, daj da odgovorno postupaju sa budućnošću, molimo te.

Tvoj Sin nam je pokazao put k tebi. On je nebeske ljestve koje nas povezuje s tobom.

Prati nas kroz ovo vrijeme korizme da budemo otvoreni za tvoju prisutnost. To te molimo po Kristu, Gospodinu našemu. Amen.

Mi škrebećemo...

Dičje ruke – nosači vjerskih tradicija

Škrebetaljka, čegrtaljka, klepetalo...ovi razni nazivi značu isti instrument. Značu jedno samozvučno glazballo, napravljeno iz drveta, pri kojem se valjkasta osovina s vrtenjem tuče u očvrsćenu dašćicu i daje jako glasan zvuk. Držalica se čvrsto drži u ruki, a trup se

obraća oko nazubljenoga kotača/kotačića, i kako tuče po Zubčići čuje se škrebetanje. Od dičjega dlana do metara i više se hasnuje u raznoj veličini. Lani u zimskom februaru u Muzeju sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj u Prisiki, na izložbi mohačkih

Duro Jakšić skupaspravlja škrebetaljku nazočnim

larfov/maskov vlasnik izložbe Đuro Jakšić, predsjednik Mohačke šokačke čitaonice, pri svojem predavanju uživo nam je pokazao „skupaspravljenje“ ovih instrumenata.

Naravno škrebetaljke poznaju i hasnuju skoro svi narodi u bezbrojnim varijacijama, – tako i mohačke buše na svojem fašinjskom pohodu. Hasnuje se kot i dičja igračka, kot navijački predmet na športski igra, pak i u mesopusni povorka je poznat i voljen predmet velike zбуке.

Za nas vjernike glas škrebetaljke na Velikom tajedu ča drugo zlamenuje. Veliki četvrtak spominjamo se na Ježuševu Zadnju vičeru. Na ovoj vičeri se je Ježuš oprštao od svojih apoštolov prije svojih mukov u Jeruzalemu. U prostorija zadnje vičere jili su ribe i kruh, pili su vino i vodu. Dao im je kruh, koji je simbolizirao njegovo tijelo i vino, kot simbol njegove krvi, Ježuš je ovde ustanovio euharistiju. Pri vičeri Ježuš je rekao, da će ga jedan od njih izdati, ča se je po Biblij i ostvarilo. Juda ga je po Zadnjoj vičeri u Gece-mantskom vrtu kušnul na livoj strani njegovoga lica i s tim ga je izdao.

Na Zadnjoj vičeri Ježuš je i noge oprao učenikom svojim uz riči: „Ako dakle ja – Gospodin i Učitelj

– vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih. Zaista, zaista, kažem vam: nije sluga veći od gospodara niti poslanik od onoga koji ga posla. Ako to znate, blago vama budete li tako i činili!“ (Iv 13, 14-17).

Na ov dan u svakoj crkvi vežu se zvoni i muču, kako kažu: „Odletili su u Rim.“ Zvoni muču, a mi čujemo glas škrebetaljkov i škrebetarov. Ministranti u mali grupa (trimi, petimi) skrbno hodu po ulica, spominjaju nas na Ježuševu muku i strpljenje. Zovu nas na svete maše, javljaju nam kršćanske vrimenske termine dana. Dičje ruke čvrsto držu držalice škrebetaljkov, neumorno se obraća nazubljeni kotačić, „krekeću“ škrebetaljke, ... kada zamuknu, čuju se dičji glasi, pozivi, pozdravi: „Mi škrebećemo k maši prvi, ... drugi, ... treti put. – Mi škrebećemo na Zdravu Mariju.“

Marija Fülop Huljev

Vjeronauk s gledišta jednog bogoslova

Vjeronauk je temeljno znanje svih kršćana. Bez toga znanja, mogu tvrditi, da ne znamo vjerovati ili pak možemo manje upoznati svoju katoličku vjeru i cijelu Crkvu. Početno mjesto gdje mi kao mladi možemo se upoznati s vjerskim istinama i o biblijskih događajima je naš dom. Roditelji su u prvome redu zaduženi za predanje vjeronauka u obiteljskoj sredini. No, ako to roditelji ne žele ili pak ne znaju učiniti, jako je dobro ako djeca već u vrtiću počnu dolaziti na vjeronauk, naravno tamo gdje za to ima mogućnosti. Tamo vjero- učitelji mogu ih uputiti na temeljne vjerske istine kroz biblijske događaje i kroz istinite priče i time počinje vjerski odgoj djeteta. Jedno je sigurno, mladi nikad ništa loše neće čuti na vjeronauku.

Od 2013. godine u sklopu državnog nastavnog programa osnovnoškolci tj. njihovi roditelji obavezno moraju birati vjeronauk ili etiku. Kad sam čuo tu odluku, pitao sam se: „Hoće li to biti dobro? Hoće li djeca osjećati da je to obavezno a ono što je obavezno to ne valja? Ja sam još pripadao generaciji kad nismo imali obavezni vjeronauk, no imali smo ga u školi, ali nismo dobili zaključnu ocjenu.

Vjeronauk, kao što sam i gore napisao, važan je predmet kao što su i matematika ili jezici. Zato je važno da u školama ne stave vjeronauk među zadnje sate, nego da bude u povoljnem vremenu. Znam, da su djeca dosta opterećena, ali na satu vjeronauka, mogu se i tjeslesno i duševno odmoriti. No, uz to trebaju imati dobrog profesora. Školski vjeronauk važan je dio odgoja ali nije dovoljan, djeca trebaju imati i uz to i vjeronauk u svojoj crkvi. To je, možemo reći praktični dio rada.

Važno je suradivati s laicima i na području vjeronauka ali župni vjeronauk treba biti ili strogo preporučen ili predvođen mjesnim župnikom. No, župnici mogu u nekim slučajevima pozivati se na to da su previše opterećeni, ali ako se ne bave s najmlađima, jednog dana neće imati komu držati misu. Zato smatram da župni vjeronauk najvažniji, ako zbog obaveze župnik stvarno nije u mogućnosti držati vjeronauk, neka ga drži samo krizmanicima. Moramo biti svjesni da današnja mlađa generacija nema više interesu prema npr. povijesti Crkve, nego ih više zanimaju neka pitanja iz svakodnevnog života. Kao što su: Zašto svećenici nisu oženjeni? Zašto Crkva ne dozvoljava pobačaj? Zašto Crkva štiti predbračnu čistoću? Znam iz osobne prakse da su odgovori na navedena pitanja jako zanimljivi mlađima i to je temelj kršćanskog života, zato i smatram da treba o tome pričati s krizmanicima i treba i podučavati. Jako je žalosno što mladi napuštaju Crkvu nakon krizme. Jedan od uzroka je to, da u srednjim školama više nema vjeronauka (samo u vjerskim školama).

Osobno smatram da ne bi bilo loše uvesti vjeronauk i u državnim institucijama ili ako nema barem u župi u sklopu klanjanja ili pak jedne mise. U Hrvatskoj postoji dobra praksa, mlađi imaju različite duhovne grupe unutar župnih zajednica, pa su zaduženi za neke poslove oko ili unutar župne crkve. Mlađi se susretnu, mogu popričati, podijeliti svoje probleme i s ostalima i sa župnikom ili s mlađim svećenicima. To je dobro za rast u vjeri a i više puta se dogodilo da iz su takve zajednice izrodile brakove. Više puta sam se susreo s problemom da mlađima treba jedan dobar župnik,

tko mora biti vodič grupe, zato je i važna svećenička formacija, da bi mlađi svećenici bi bili upoznati s problemima, odgovorima za mlade. Moramo biti svjesni da Crkva nije samo za stare. Isus posebno je volio mlađe, više puta ih spominje u Bibliji. Zato smo i mi, svećenici kao što su i roditelji zaduženi da mlađe upoznaju s Biblijom, Crkvom. Mlađima preporučujem da pokažu interes prema vjeronauku, a svećenicima preporučujem da se bave s mlađima, jer *jaslice* Crkve je vjeronauk.

Martin Benceš,
bogoslov sambotelski

Prva pričest u Crkvi Svetе Ane u Keszu (Keszű) šezdesetih godina prošloga stoljeća

Lipa naša Vršenda II. OBIČAJI, PRIČE, PJESMICE

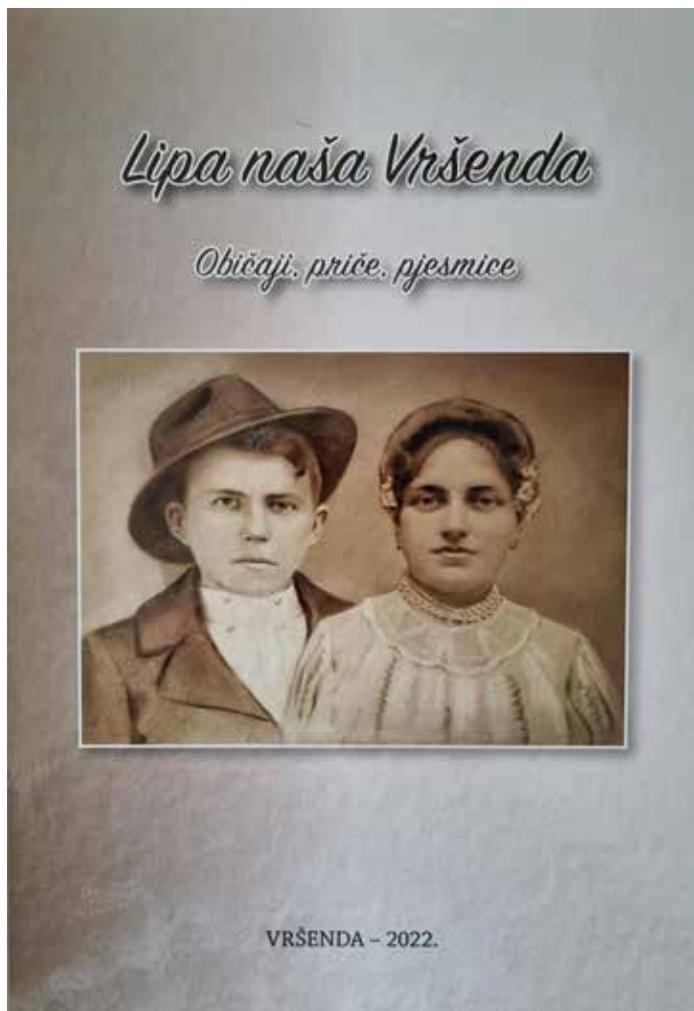
Monografija o baranjskom hrvatsko-šokačkom naseљu, Vršendi, objavljena je krajem 2019. godine pod naslovom *Lipa naša Vršenda – 100 godina u slikama*. Na kraju 2022. godine svjetlo dana je ugledao nastavak izdanja s naslovom *Lipa naša Vršenda i podnaslovom Običaji, priče i pjesmice* također u izdavačkoj kući Croatica i Hrvatske samouprave Vršende. Prva knjiga je sadrži 64 stranica, a novo izdanje 66 stranica na čijim stranicama su se našli tekstovi autorice, a ujedno i urednice Marijane Balatinac dr. Al-Emad, te sakupljanja pokojne Janje Kovačević Polić.

U A4 formatu isto kao i prvi dio ima isti broj stranica. Ponovo smo uspjeli sakupiti jako lijepе stare fotografije, sada od drugih obitelji, ni jedna se ne podudara, sasvim su druge slike u prvom i drugom dijelu. Iz mog diplomskog rada, pošto sam ja obradila običaje vezane uz životni period i za godišnja doba Vršende. Puno toga smo uzeli od toga, jer je tamo bilo i puno priča, a isto tako pokojna Janja Kovačević Polić, odgajateljica u svom diplomskom radu je pokupila priče iz Vršende, ove priče i one koje sam ja sakupila se vezuju uz razne i običaje i godišnja doba. Ima nekoliko pjesmica uz Duhove, dječje pričice kako su se bake ili mame igrale sa svojom djecom.

U Vršendi ima jako lijepih nadgrobnih spomenika gdje su prave priče na tim spomenicima i uzeli smo one nasjtarije, i koji su još čitljivi natpisi, bilo je da smo išli u groblju i u ruke uzeli zemlju i tamo obrisali natpis da se uvuče u udubine i kad se to uvuklo onda se počelo vidjeti što piše i ja sam to prepisala u knjigu.” – „rekla je glavna urednica izdanja Marijana koja je ovaj put ovu knjigu posvetila svom dragom ocu Ivi Balatincu i svim vršendskim Šokcima. Druga knjiga sadrži jedanaest poglavља (Predgovor dr. Jakše Ferkova, Brak i svadba, Porodaj i priče o novorođencima, Liječenje, Smrt i sahrana, Zimski-proletni-ljetni-jesenji blagdani, Vršendski nadimci, Epilog Anke Bunjevac).

Za nadahnuće ove knjige je bilo potrebno sakupljati materijale, a to se dogodilo Marijani još za vrijeme fakultetskih godina, i pomoću mentora pokojnog profesora Đure Frankovića.

Prema riječima urednice: „Ja sam diplomski rad pisala kod njega i on je jako volio priče i puno nam je pričao o običajima u Podravini, o bosorkama, vračarama i ja sam isto fokusirala na to u svom radu, i jako puno ima tih priča o tim vršendskim bosorkama i o

Naslovica knjige

tome kako su se djeca čuvala od nevolja, da ih ne ureknju, kako su mame čuvale svoje novorođenče. Ima i o tome kako su se ljudi liječili, nije bilo bolnice što su mogli, radili su.” Uskoro se planira promocija knjige, međutim, prvo će se izdanje malo preraditi i ponovo objaviti, a nakon toga zajedno se želi prikazati prvi i drugi dio monografije o selu Vršendi. Vrijednosti čuva knjiga poput lijepih tekstova vezanih uz vjerski sadržaj, starih fotografija, međutim najposebniji stihovi su sakupljeni na vršendskom groblju. Ovi natpisi čuvaju i svjedoče hrvatske korijene naših predaka na ovim prostorima. Jedan od najljepših citata s grobnice Jage Hosu:

„Ja sam u životu svakome svako dobro htela. Iznenada je mene mladu zemlja cvjetom pokrila. S Bogom mili muže i sinovi. Mi ćemo se snaći u nebeskoj bašći.“

Lilla Trubić

Objavljena zbirka oproštajnih pjesama učitelja-kantora Stjepana Ebrića

Dugogodišnji učitelj i kantor u Nijemetu (mađ. Németi) Stjepan Ebrić rođen je 20. kolovoza 1890. u slavonskim Ladimirevcima nedaleko od Osijeka. Bio je sin učitelja i kantora, pučku školu na hrvatskome jeziku završio je u rodnome selu, a zatim upisao srednju školu u Pečuhu gdje je s marljivim radom brzo naučio mađarski.

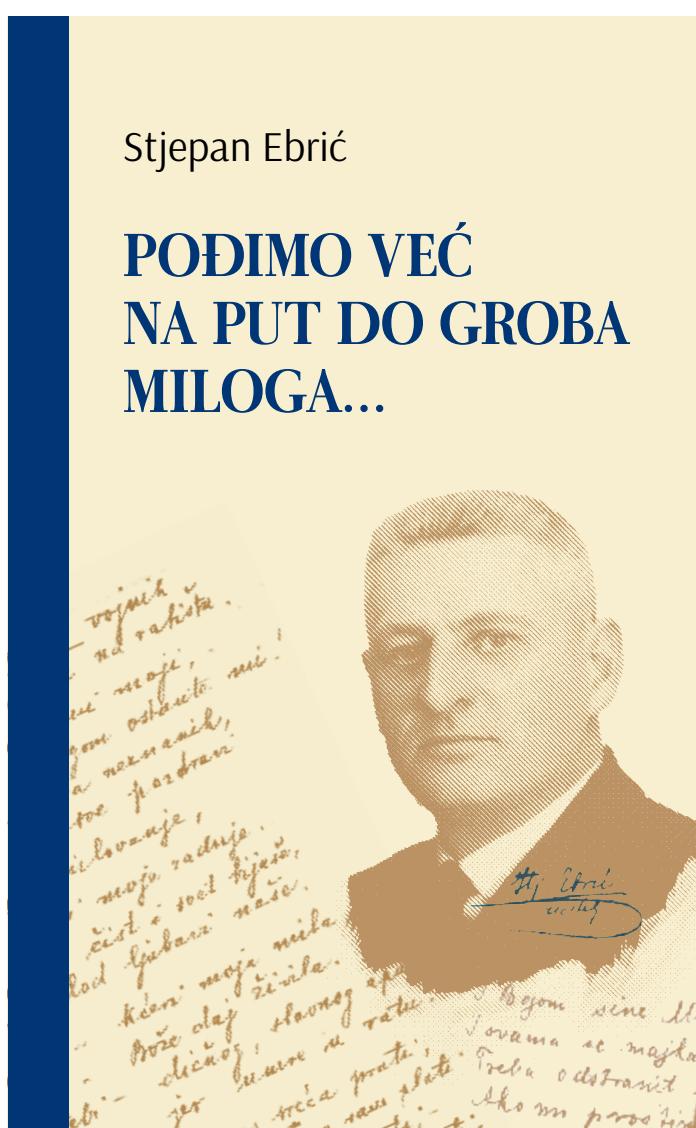
Učiteljski fakultet završio je u Baji i diplomirao kao kantor-učitelj. Godine 1911. je raspisan natječaj za mjesto učitelja u Nijemetu. Potrebno je bilo poznавање hrvatskoga jezika zbog hrvatskoga stanovništva, iako se nastava, osim vjeroučenja, većinom održavala na mađarskome jeziku. Ebrićeva je prijava na natječaj prihvaćena jednoglasno, a u imenovanju je veliku ulogu imao tadašnji nijemetski župnik Béla Horváth. Više puta su ga nagradile crkvene i obrazovne vlasti zbog

dobrih rezultata u domeni školstva. Već s 34 godine dodijeljena mu je titula ravnatelja. Pružao je pomoć onim učiteljima koji su radili u okolnim školama s hrvatskim učenicima.

Kao kantor igrao je važnu ulogu u liturgijskim obredima tijekom cijele godine, svirao na svetim misama, zornicama tijekom adventa, polnoćama, za vrijeme korizme vodio križni put petkom, vodio procesije, hodočašća, među ostalima u Đud, sastavljao notne zapise itd. Uz župnika je služio na sahranama, napisao je oproštajne pjesme brojnim članovima hrvatske zajednice u razdoblju njegova službovanja koje su se pjevale kod groba. Zahvaljujući kćeri i nekadašnjemu voditelju muzeja u Mohaču, dr. Đuri Šarošcu, jedan dio ovih pjesama spašen je od zaborava i čuva se u mohačkome muzeju Kanizsai Dorottya. Da je učitelj Ebrić uistinu cijenio stanovnike Salante i Nijemeta i da je uistinu bio član zajednice dokazuju upravo ove pjesme u kojima se poimence spominju svi članovi obitelji preminuloga.

U ovom fondu pronađeno je nešto više od 150 pjesama koje su napisane u čast preminulim osobama hrvatskoga porijekla u naseljima Nijemet, Salanta i Pogan. Osim jedne, sve pjesme napisane su hrvatskim jezikom i nastale su između 1912. i 1950. godine, dakle za vrijeme Ebrićeva boravka u tom selu. Već na prvi pogled je očito da su se ove pjesme pjevale tijekom sahrana, što potvrđuju članovi lokalne zajednice. Nažalost nijedna osoba u naselju nije mogla rekonstruirati melodiju ali kod pojedinih pjesama na kraju Ebrić navodi pjesmu „Slatki Spasitelju...“, koja se pjevala tijekom sahrana i koja se nalazi u Ebrićevom molitveniku „Spasi dušu“. Budući da su metričke osobine ove pjesme iste s oproštajnim pjesmama, vjerojatno se melodiјa ove pjesme pjevala i kod oproštajnih pjesama. Cjelokupna građa do sada se nalazila isključivo u Muzeju Kanizsai Dorottya u Mohaču, zbog čega je bila manje dostupna široj publici, naročito sadašnjim stanovnicima Salante i okolnih naselja. Stoga, Hrvatska samouprava Salante je odlučila kako će objaviti pjesme u obliku posebne zbirke.

U sklopu uređivanja ovoga izdanja obavljeno je i posebno istraživanje. Zahvaljujući e-arhivu Pečuškoga biskupskog arhiva pobliže je identificirana većina navedenih osoba pomoću crkvenih matičnih knjiga. Ako je bilo moguće, zabilježen je i datum, i mjesto rođenja, kod žena djevojačko ime, ime supružnika.

Stjepan Ebrić

POĐIMO VEĆ NA PUT DO GROBA MILOGA...

Galetić Manda – Nijemet

(† 30. V. 1913.)

Spasitelj otijo u rajske visine
I moja dušica putuje za njime
Marijin je mjesec zaštitom Djevice
Ufam se, da će mi duša spasiti se.

Sedamdeset i dva ljeta sam živila
Četrdeset i dva s mužem probavila
A deset godina udovica bila
Te u zadnje doba mnogo pretrpila

Ivane moj sine neka ti Bog plati
Što si mater svoju znao poštivati
A i tebi hvala Kajo, snašo mila
Što si me do smrti lijepo podvorila.

Stjepane, Ivane, draga unučad mi
U miru i ratu nek vas Bog obrani
I ti Marto, Kato uviek sretne bile
Tuge i žalosti nikad ne vidile

S Bogom svi rodovi, kumovi, komšije
Dižite ledeno mrtvo tielo moje
Pratite do groblja nek tamo počiva
Nek do uskrsnuća tih sanak sniva.

Zovem na oproštaj kćer Anicu milu
Koja gle izgubi majku ostarelju
Tebe i svog zeta Gjuru iz Szemelya
Čuva Bog dragi vruća mi je želja.

Mando kćer i zete Ivo iz Lotara
Sjećajte se mene kod Božjeg oltara
A i ja ču za vas molit dragog Boga
Da vam viek udieli blagoslova svoga.

Draga kćeri Maro i moj zete Ivo
Bog Vas skupa s djecom vašom blagosivo
Da vam sretno prodju svi dani života
Od zla nek vas čuva njegova dobrota.

S Bogom sine Miko, s Bogom snašo Marta
I s vama se majka u ljubavi prašta
Treba odstranit iz srca sve gorkosti
Ako mi prostimo, onda i Bog prosti.

Zahvaljujući ovome istraživanju dolazimo do podataka pomoću kojih dobijemo bolji uvid u odnose Salante-Nijemeta i susjednih hrvatskih sela, a i današnji čitatelji lakše mogu identificirati svoje pretke.

Ebrićeve pjesme nam vrlo detaljno prikazuju međuljudske odnose, povezanost zajednice unutar i izvan naselja, odnosno svjedoče o odnosu intelektualca i običnoga hrvatskog seljaka. Odnos vlasti, intelektualaca i hrvatskoga puka u prošlosti je bio često problematičan, zbog čuvanja materinskoga jezika i drevnih običaja hrvatska zajednica pretrpjela je mnoge kritike, ali vidimo da je bilo i takvih intelektualaca koji su prepo-

znali vrijednosti lokalne zajednice i zajedno radili na razvoju duhovnoga i kulturnoga života. Oproštajne pjesme Stjepana Ebrića izrazito su važne u očuvanju i jačanju kulturnoga i nacionalnoga identiteta lokalne hrvatske zajednice i čine posebnu kulturnu vrijednost koja krasi kulturu cjelokupne hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Hrvatska samouprava Salante se zahvaljuje djelatnicima Muzeja Kanizsai Dorottya koji su omogućili istraživanje te Nakladničkoj kući Croatica na kvalitetnoj grafičkoj pripremi i tiskanju izdanja.

Silvestar Balić

Katastrofalni poraz Mađarske vojske 1943. godine

Prije 80 godina je mađarska vojska koja je skupa s njemačkim trupama sudjelovala u napadu na Sovjetski Savez, kod rijeke Don doživjela strašan poraz. Povjesničarima još uvijek nisu jasni razlozi ni okolnosti poraza, niti točan broj žrtava i zarobljenika. Nema županije niti naselja koja nisu dala svoje sinove za Drugu armiju Mađarske kraljevske vojske, 207.000 po nekim podacima 250.000 vojnika naime vrbovano je prema naređenju da budu zastupljeni svi krajevi države, odnosno da to budu manje kvalificirani, slabije obučeni vojnici. Što se tiče opreme, vodstvo je smatra-

lo da je ona odgovarajuća, suvremena, ali je ipak zimi 1922. godina zatražena pomoć od njemačke komande da mađarskim trupama da moderne protutenkovske topove. Sovjetske trupe su 12. siječnja 1943. prešle riječku Don preko leda i probile odbranu. 2. Mađarska vojska je izgubila gotovo sve tenkove i teško naoružanje, a broj poginulih i zatočenih varira u izvješćima od 50.000 do 125.000 mrtvih. Broj ranjenih otprilike 50.000, a tridesetak tisuća palo je u sovjetsko zarobljeništvo. 2. Mađarska vojska dobila je zadatku koji jednostavno nije bila spremna obaviti, o tome opširnije možete čitati na portalu. <https://www.origo.hu/tudomany/20230112-a-2-magyarrhadseremet-eleve-az-erejet-es-lehetosegeit-meghalado-feladattal-biztak-meg-hiaba.html>

Na portalu <https://katonahoseink.militaria.hu/> objavljeni su najnoviji podaci istraživanja gdje se navode imena vojnika palih u prvom i u drugom svjetskom ratu, navedeno je mjesto iz kojeg potječu, godina rođenja, gdje su stradali i gdje su pokopani. U Kukinju je regrutirano 26 vojnika, kod Dona su živote izgubili Ivo Čoban, Marko Kolesarić, Ivo Krizmanić, Mićo Lukač, Đurka Racković i Marko Šokac.

Kapelica koja služi vječnoj pravdi Kamen temeljac je blagoslovjen 6. siječnja 1993.

Kapelica Pomirenja bila je duhovni dom brojnim izbjeglim Hrvatima i Mađarima koji su stigli na područje Beremenda i njegove okolice iz ratom zahvaćene Hrvatske 1991. Tu je i selo Kašad, najjužnije naselje u Mađarskoj, gdje je za vrijeme Domovinskog rata bilo više izbjeglica i progranika nego svojih žitelja.

Pomoć obitelji i vanjske pomoći, omogućile su da djeca budu primljena u jaslice, vrtić i školu. Izbjegli ljudi su za to bili jako zahvalni i tamošnje obitelji, bile su sigurne, da će mnogi rado posjećivati kapelicu sjecajući se, na vremena patnje. Svi su useljenici bili vjernici, koji su redovito išli na brdo, na svete mise nedjeljom koje je služio hrvatski svećenik. S vrha brda, mnogi su stali i promatrati posljedice rata, srušene krovove, kuće i tornjeve crkva. Zbog tragičnih ljud-

skih sudbina rodio se jedinstven plan da se na tom brdašcu izgradi jedna ekumenska crkva za pomirenje raznih narodnosti i vjera.

Kamen temeljac je blagoslovjen 6. siječnja 1993. na blagdan Bogojavljenja. Izgrađena je na jednom brdu s ciljem, da bude to mjesto za otvaranje srca, mjesto za molitve, mjesto gdje ne samo izbjeglice, već svi vjernici mogu svratiti bilo kada. Kapelica služi kao mjesto hodočašća. „Mi ljudi, katolici, vjernici, kada idemo na hodočašće, ne idemo samo zato da promijenimo zrak, već da dušu otvorimo i nadam se da će ta kapelica biti mjesto gdje ćemo se otvoriti jedni prema drugima“ – rekao je bivši svećenik Beremenda, vlč. Ladislav Ronta.

Kapelicu Pomirenja svečano su posvetili 31. svibnja 1998. godine na Duhove. Cijela kapelica izgrađena je

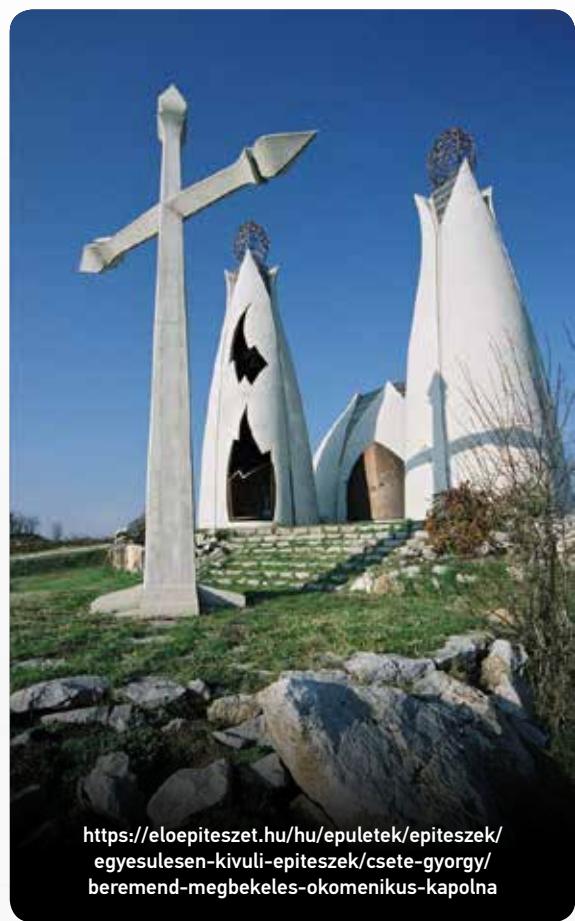
od čelika i stakla, kako bi s vrha tornjeva i sa sredine krova bila osvijetljena. Ta otvorenost i svjetlost označava zvijezde i daje vrhu crkvice kozmički simbol. Crkvica je populastog oblika, koji označava simbol života, podsjećava nas kako je život nepobjedljiv. Može biti rata, tuge, zla, ali ljudi su vječni. Oltar se nalazi na sredini kapelice i napravljen je od kristala i stakla, koja su našla u jednom kamenolomu, i zahvaljujući takvoj izgradnji podrum također dobiva prirodnu svjetlost. To osvijetljenje, se između ostalog, proširuje i u toranj crkve, mada ono tamo nema važnu funkciju pošto to mjesto služi samo zvonima. Jedno gleda na jug, a drugo na sjever. Arhitekt kapelice je György Csete.

Kapelica je smještena na vrhu brda. Ispred nje, стоји криž koji pozdravlja hodočasnike. Na njemu je najveći iskupitelj, Isus Krist, koji je pomirio Boga s čovjekom. Svakom je pomirenju izvor križ, simbol vode, koja proilazi iz temelja križa. Kada ljudi uđu u crkvu, čeka ih, upravo, ta voda, koja simbolizira očišćenje, simbol je to, prije svega, Božje milosti. Križ nas podsjeća i na ljudsku odgovornost, pogled na Boga, pogled na čovjeka. Prvo priopćenje je okomiti dio križa, a drugo upozorenje je vodoravni dio. Opomena je, da nije dovoljno gledati na jednu stranu, trebamo podignuti glave, pogledati oko sebe. Da vidimo tko стоји uza nas.

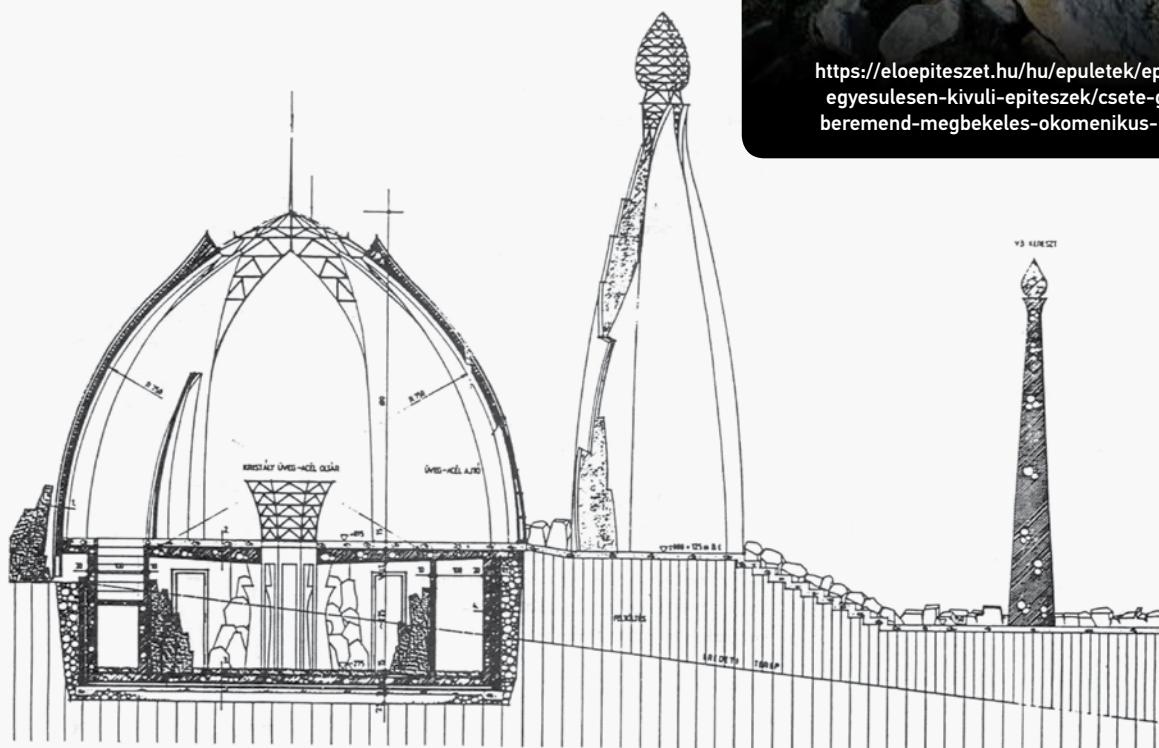
Za izgradnju i održavanje Kapele pomirenja osnovana je i zaklada. Kapela pomirenja ujedno je spome-

nik prisilno deportiranim Nijemcima iz 1946. godine. „Europski hodočasnički put” koji započinje u poljskom gradu Czestochowi, a završava u Međugorju, u koji je uključeno i Marijansko svetište u Đudu, dio trase vodi i kroz Beremend, mjesto, upravo u koje se nalazi Kapela pomirenja.

Ana Škrlin

<https://eloepiteszet.hu/hu/epuletek/epiteszek/egyesulesen-kivuli-epiteszek/csete-gyorgy/beremend-megbekedes-okomenikus-kapolna>

Vesna Velin:

„Kako kod nas kažu i anđeli šokački pivaju“

Vesna Velin, rođena u Santovu u šokačko-hrvatskoj obitelji, svoje čvrste korijene duboko čuva i njeguje. Kao civilna osoba radi na vjerskom polju, svoje vrijednosti želi predati svim generacijama kroz običaje i plesove, s riječima, plesom i pjevanjem. Uključena je u vjersku djelatnost Hrvata u Mađarskoj, pomaže u organiziranju hrvatskih misa, križnih puteva i raznih vjerskih sadržaja. O svojoj vjeri, djetinjstvu, voljenom Santovu i djelatnosti s Vesnom razgovor je vodila Lilla Trubić.

Dolaziš iz katoličke hrvatske (šokačke) obitelji, odrasla si u Santovu, kako ti se vjera pojavila u životu?

Teško pitanje: ne sjećam se takvog razdoblja mog života kad vjera nije bila uz mene, nije bila prisutna u našoj obitelji. Pred sobom vidim jednu malu djevojčicu (možda od 2-3 godine) koja sjedi u santovačkoj crkvi pored svoje majke (bake) u 4-5-oj klupi s desne strane. Oko i iza nje u klupama njihovi „komšije“ iz „sokaka“, a u crkvi puno ljudi, žena i muškaraca i svako punim glasom pjeva. To je moja prva uspomena koja se vezuje uz crkvu, uz vjeru. Pošto smo živjeli zajedno s majkom

nije bilo upitno da ćemo svake nedjelje i blagdanima odlaziti u crkvu i da će vjera biti sudionik naše svakodnevice.

U djetinjstvu koji ti se najljepši doživljaj dogodio vezano u crkvu ili vjeru?

Ima puno toga: pjevanje je sigurno na prvom mjestu. Kako kod nas kažu „i anđeli šokački pivaju“, jer Hrvati-Šokci u Santovu jako lijepo pjevaju. Neke žene vode, a neke žene „rože“ (pjevaju tercu pjesama), a nitko ih nije učio tome, znaju jer su se u tome odgojile, a isto i muškarci imaju jako dobre glasove. Još uvijek ima takvih glasova koje uvijek čujem u svojim ušima (čika Stipa Kovačev – kantor, čika Jozica Mandić – koji je uvijek pjevao Isusa u pasiji, snaš’ Janja Larmaševa – koja je predvodila molitve i pjevanje itd.). Imali smo jako dobrog svećenika kojeg smo mi djeca jako voljela: Knipf atya. On nas je jako volio, na plebaniji nam je uvijek kuhao, vozio nas sa svojim Trabantom, svirao i pjevao na gajdama, dolazio u balove... nije bio svakidašnji pop..., ali je sigurno da smo tada, mi djeca, jako rado odlazili ministrirati u crkvu, na plebaniju na razgovore, na izlete. Inače on je bio Švabo, koji je jako dobro naučio bunjevački, a onda se našao među Šokcima.

A kasnije, kao odrasla osoba?

Kasnije su mi lijepi doživljaji bili kada sam uz našeg kantora (čika Stipa Kovačev) pjevala, na misama, na litanijama, na drugim obredima i kada se on nakon večernje mise od nas oprostio riječima: *Laku noć, grizle vas buve cilu noć..., a moje došle vašima u pomoć!*

Jesi li iz Santova hodočastila do Đudske Gospe?

Hodočašća u Đud...iako ja već nisam išla pješke kao davnih godina naši preci, ali smo išli punim autobusom posebno Šokci (na Trostvo), a posebno Mađari (na Duhove). Prema Đudu smo cijelim putem pjevali i molili, a kada smo se vraćali onda su se već čule i narodne pjesme. Nosili smo sa sobom ručak, koji smo u hladovini drveća pojeli zajedno kao jedna velika obitelj. Vraćajući se kući ponekad bi navratili u Harkanj, a kad smo stigli kući u Santovo onda smo još u crkvi otpjevali pjesmu „Živili, živili, mnogo leta sretni bili, mnogo leta živili“.

Sjećaš li se starih crkvenih običaja ili blagdana iz starih santovačkih vremena za koje se vežeš u duši?

Što nazivamo starim običajima? Crkveni običaji se svake godine održavaju istim ritmom..., možda nisu svi u istom formatu, ali se održavaju i nadalje tako kako smo ih naslijedili od naših predaka. Davno se procesija na Tijelovo održavala kroz selo, oltari su se okitili kod raznih kuća. Toga već nije bilo ni u mom djatinjstvu. Mi smo išli tek samo oko crkve, gdje su bila postavljena 2 šokačka i 2 mađarska oltara. Isto tako i procesije Uskršnja, a i Markova (blagoslov žita) su išle davno kroz selo, ali to nažalost ja nisam proživjela, isto smo išli samo oko crkve. Stari je običaj hodočašćenja, o kojem sam malo prije govorila, ostao za mene kao lijepa uspomena. I možda još dvije uspomene: Jadikovanje proroka Jeremije (koje se već skoro nigdje ne pjeva, ali mi još držimo) i svibanjske litanije. Jadikovanje je svojevrsno pjevanje, oplakivanje Jeruzalema koje pjevaju žene na Veliki četvrtak, petak i subotu. Više puta sam i ja pjevala i sa Šokcima i sa Mađarima, a i predvodila sam pjevanje. Kod nas je jedna godina šokačka, a druga mađarska i prema tome se jezički dijeli obredi. Svibanjske litanije se pak pjevaju u svibnju u čast Djevici Mariji.

Kao Santovkinja da li je Vodica pored sela odigrala važnu ulogu?

Mislim da u neku ruku jeste, ali ona stara (prava) Vodica, gdje su se dogodila čuda i ozdravljenja. Tamo smo mi odlazile s majkom, kasnije susjedima, suseljnjima. Najčešće smo odlazili na Malu Gospu, ali i drugim marijanskim blagdanima. Odonda se slika mijenjala. Kod nas se nalazi jedan od najviših marijanskih kipova, te je Vodica postala omiljeno hodočasno mjesto Bačvana, i vjernika iz drugih krajeva. Moram pri-

znati prvotno nisam baš voljela ovu situaciju – malo mi se činilo kao „megalomanija“ ovaj visoki kip –, ali vidim da je cijeli okoliš lijepo uređen, brinu se za sve, pa sam zapravo i ovaj noviji dio Vodice zavoljela.

Tijekom gimnazijskih (fakultetskih godina) preselila si se u Pečuh od onda radiš u tom gradu, aktivno radiš na polju vjerskog života Hrvata. Svaki mjesec organiziraš hrvatske mise u Pečuškoj biskupiji, kako si to krenula raditi i zbog čega?

Radili su to mnogi prije mene (da njih nije bilo vjerojatno ovih misa ne bi ni bilo), i ja sam i onda odlazila na ove hrvatske misa i na sve vjerske obrede. Nekako mi je to vezalo, ako i iz daleka, uz Santovo i uz sve ono što sam doživjela preko vjere. A bitan mi je bio i jezik. Ako sam već u Pečuhu, i imam mogućnosti pjevati i moliti na hrvatskom, onda zašto ne bih odlazila ovamo.

A krenulo je tako da me je prije četiri godine Milica Klaić Tarađija zamolila da preuzmem organiziranje ovih misa od nje. Onda smo još bili u Kertvarošu, a sad je već treća godina kako smo u Franjevačkoj crkvi. Mislim da je tijekom ovih godina već izraslo nešto iz svega toga, ljudi znaju da je svakog mjeseca zadnje nedjelje sveta misa na hrvatskom jeziku. Nadam se da bi i onda došli ako ne bih radila male plakate, ne bih slala svakome, ili stavljala na fejs. Ja se nadam da bi sad već išlo i bez toga (kao što i ja znam kad odem u Santovo da je u nedjelju u 11.15 šokačka misa, ne treba mi poseban poziv).

Radila si skoro dvadeset godina u nastavi u Obrazovnom centru MK u Pečuhu, jesli mogla svoju vjeru presaditi u nastavu?

Ja mislim i vjerujem da je osobni primjer najvažniji svugdje i da si u skladu s tim. U školi nisam ja poduča-

vala vjeronauk, ali na primjer dok je dolazio vlč. Stjepan Zagorac, onda sam mu pomagala kod priprema Prve pričesti za moje razrede. Dok smo dočekivali Božić, svakog ponедјelјka (nakon adventske nedjelje) u razredu smo upalili svijeću i stali oko vijenca, držeći se za ruke u krugu, zatvorivši oči i molili. Onaj tko nije došao iz katoličke obitelji nije bio primoran moliti, on je tek zatvorio oči i pomišljao na nešto lijepo, ali nakon izvjesnog vremena i on se uključio u molitvu. Ne znam je li se nešto od toga presadilo, ili ostalo u djeci, ali se nadam da im nije bilo teško, ili mučno. Oni su me znali u tanane, znali su što radim i prihvaćali sve to, znači i taj dio mene.

Davna ti je želja bila raditi u sakristiji neke crkve, sada u Pečuhu ti se i nekako ostvarilo...

Tko je radio u sakristiji taj zna da organizirati mise ili raditi u sakristiji nije isto. Jako sam zahvalna što sam mogla doživjeti i preživjeti puno godina sa snaš' Anicom Veseljkin, a kasnije sa snaš' Maricom Veseljkin u našoj santovačkoj sakristiji radeći kako bi vjernici kada bi došli u crkvu našli sve u redu. Mi smo čistile, kitile, pripremale sve za misu, za obrede, počele rano, isle kući kasno, molile, pjevale...radile sve. I ja sam to jako voljela i volim, te se nadam kad budem malo starija još budem imala mogućnosti doživjeti sve ovo još jednom. Ovaj posao zapravo nije posao, nego jedna vrsta zvanja, (po)zvanja.

Preko ljeta u Đukiću unutar grada Pečuha organizira se Bartolovo, ti si glavni pokretač tog kermeza, kako se sjećaš početaka i kako je danas?

Glavni pokretač zapravo nisam ja, ne znam kako je počelo, ali 2010.g. kada je Pečuh postao europska prijestolnica kulture onda je na inicijativu naše pjevačice, Anice Kovačev (inače rodom iz Santova) iz zbora A. Šenoa sinula ideja kako bismo mogli obnoviti kermez za Bartolovo. Zna se da su u onom dijelu grada, u Đukiću, naši preci, Hrvati imali svoje vinograde, a i na kapelici je natpis na hrvatskom jeziku. I tako je ponovo obnovljen običaj kermeza. Svake godine u kolovozu slave se svete mise na hrvatskom i mađarskom jeziku, a začuje se i hrvatska pjesma, te dode i do plesa. Zbor A. Šenoa, te orkestar Vizin, već više nego deset godina čuvaju od zaborava ovaj običaj.

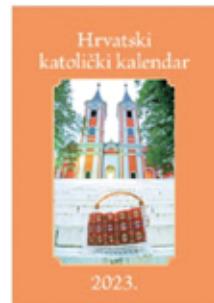
Nakon što je Anica umrla, odonda sam ja preuzeila u ruke organiziranje ovog kermeza. A kako je danas? Uvijek je drugačije, ponekad nas ima više, a ponekad samo nas nekolicina, ali je uvijek dobro, obiteljski...uz

„Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta”

Srdačno Vas pozivamo na svetu misu na hrvatskom jeziku koja će se održati u nedjelju, 26-og veljače/februara, u Pečuhu s početkom u 16.00 sati.

Sveta misa će se služiti za pokojnog svećenika Ladislava Báthoryja i pokojnog kantora-ucitelja Ladislava Matušeka.

Mjesto: FRANJEVAČKA CRKVA

od 15.45
predstavljanje Hrvatskog
katoličkog kalendara
Vodi: Lilla Trubić

Misno slavlje predvodi:
vlč. Gabrijel Barić

Na orguljama svira:
László Cseh,
pjeva: Ženski pjevački zbor August
Šenoa

Potpomo Hrvatske samouprave grada Pečuha

razgovor, vino, pjesmu i ples u prekrasnom ambijentu podno Mečeka.

Aktivno plešeš od malena, članica si KUD-a Tanac, podučavaš podmladak, brineš se o nošnji, učiš sve generacije plesača za svaki detalj nošnje kako se nosi i kako mora stajati na određenoj osobi, te pomažeš rad više kulturnih folklornih grupa u Podravini. Kako možeš vjerski sadržaj uvrstiti na scenu, vjerski segment uprizoriti na pozornici?

Po mom sudu vjerske sadržaje nije lako postaviti na scenu, iako sam par puta i ja već koristila u programima Dana Hrvata (kada su ovi dani bili u Podravini), ili neke elemente u KUD-u Podravina. Ove sličice iz vjerskog života bile su: posvećenje jela za Vuzem (Uskrs) te vuzmeno kolo, hodočašće i bučura u Drvljancima, ili predbožićni i božićni običaji. Isto tako bilo je već da smo održali koncerte korizmenih, marijanskih i božićnih crkvenih pjesama. Trebam priznati ja nisam toliko koreograf, koliko sam – mislim – učitelj(ica)... ono što znam rado će predati ljudima, bilo djeci ili odraslima, radilo se o plesu, pjevanju, nošnji, kako bi i oni upoznali ljepote naše kulturne baštine, ljepote hrvatskih običaja i kako bi sve to još živjelo dugo u sljedećim generacijama. Daj Bože, da tako bude!

Daj Bože. Hvala na razgovoru.

Lilla Trubić

Ispratili smo 265. nasljednika sv. Petra, emeritusa Benedikta XVI.

U dobi od 95 godina preminuo je papa emeritus Benedikt XVI., na Silvestrovo prošle godine. Oproštajni obred je vodio papa Franjo, a to je prvi put u više od 220 godina da aktualni papa predvodi pogreb svojeg prethodnika. Pogreb pape emeritusa Benedikta XVI. održan je u skladu sa njegovim željama, popratni obredi i ceremonije bili su obilježeni je istom jednostavnošću koja je karakterizirala život tog „poniznog sluge u vinogradu Gospodnjem“. Misu zadušnicu za Benedikta služio je papa Franjo ispred bazilike Svetog Petra u Vatikanu, na oltaru je misu slavilo više od 120 kardinala, više od 400 biskupa i gotovo četiri tisuće svećenika kao i brojni ekumenski predstavnici. Na pogrebu je bilo više od tisuću akreditiranih novinara iz 30 zemalja.

Benedikt XVI., 265. nasljednik sv. Petra se 11. veljače 2013. godine odrekao papinske službe.

Važne svečanosti u veljači Svjećnica/Marinje/Marindan • spomendan: 2. veljače

Kada Gospa noću hoda i dotakne stabla oko kojih se potom počinje topiti snijeg...

Takve su zime postale jako daleke, sjećanje na njih budi se u starijim osobama, pogotovo ako je povezano sa čudotvornom šetnjom Blažene Djevice Marije po šljivicima, orašju, drugim voćnjacima, šumama, gorama...

Prikazanje Gospodinovo u Hramu, tj. Svjećnica je događaj iz Isusova djetinjstva, kada su, Josip i Marija shodno Mojsijevom Zakonu, donijeli Isusa u Jeruzalemu da ga u Hramu obredno prikažu Bogu. Tamo je bio starac Šimun, koji je Isusa uzeo na ruke, prepoznao ga kao Mesiju i rekao: „Sad možeš, Gospodine, otpustiti slugu svojega da, prema riječi twojoi, ide u miru, jer mi oči vidješe spasenje twoje, koje si pripravio pred licem svih naroda, svjetlo da rasvjetli pogane i slavu naroda tvoga Izraela.“ Mariji je prorekao da će mnogo patiti: „Tebi će samoj mač probosti

dušu.“ Na današnji blagdan u crkvama se blagoslivljuju svjeće koje će se koristiti za vrijeme krštenja, u tijelovskim procesijama i drugim prigodama, svaki vjernik nastoji donijeti toga dana svjeću u crkvu, da bi posvećenu lojanicu donio kući i palio u svom domu također u svečanim prigodama.

Molitva na svjećnicu

Pomolimo se. Bože, izvore i počelo svake svjetlosti! Ti si danas pravednome starcu Šimunu pokazao Krista, Svjetlost na prosvjetljenje narodâ.

Usrdno te molimo: blagoslovi + ove svjeće i usliši molitve svoga naroda koji se sastao da ih ponese na slavu tvoga imena: daj nam ići putem vjere i ljubavi dok ne prisprijemo k tebi, Svjetlu neugasivom.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Blagdan sv. Blaža Sveti Blaž podgrlaš, jedan je od 14 pomoćnih svetaca • spomendan: 3. veljače

Ako pak želite znati kako se priprema „Blažev kolač“ i kojeg je oblika pronađite slijedeću stranicu: https://www.facebook.com/radiobnm/posts/4142724169112550/?locale=ar_AR

O blagdanu sv. Blaža svake se godine po crkvama dijeli blagoslov grla. Svećenik s djnjem svijećama pristupi vjerniku i moli: Po zagovoru sv. Blaža, biskupa i mučenika, oslobođio te Bog od bolesti grla i svakog drugog zla! Blagoslov se temelji na predaji po kojoj je sv. Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost.

Molitva sv. Blažu

Gospodine Isuse Kriste, koji si kazao da se molitvom i postom tjeraju zlodusi i vjerom ozdravljaju bolesnici, dopusti, molimo te, da po zagovoru svetoga Blaža, mučenika tvoga, ista ona vjera koja je njega učinila slavodobitnikom nad vlašću tmina i ljudskim bolestima, i nas uvijek očuva na spasenje. Po Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu tvome, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga, Bog, po sve vijekte vjekova. Amen.

Odabrala Milica Klaić Taradija

Hrvatska referatura 2023.

Krajem siječnja ove godine na Pečuškoj biskupiji održan je radni sastanak članova hrvatke referature koja djeluje pod upravom vlč. Ladsilava Baćmajia, mohačkog župnika. Dogovoru su sudjelovali: Lilla Trubić, Marija Bošnjak, Aga Tomo- la, Akoš Kolar, Andreja Kolar, i Milica Klaić Tarađija. Na zasjedanju se govorilo o vjerskim događajima koji se žele ostvariti tijekom godine. Pored već tradicionalnih programa uvedeni su i neki novi, primjerice obiteljski dan u rujnu te Hrvatsko hodočašće Pečuške biskupije u Kemed za blagdan Kraljice presvete krunice. Osim dolje navedenog svake zadnje nedjelje u mjesecu održava se misa na hrvatskom jeziku u franjevačkoj crkvi u Pečuhu, a svi se programi ostvaruju u suradnji s hrvatskim samoupravama i civilnim udrugama. Ove će godine otpočeti i radovi na izdanju novog molitvenika na hrvatskom jeziku. Izdvojili smo samo neke programe iz plana rada hrvatske referature Pečuške biskupije za 2023. godinu

- 6. siječanj 2022. Tri kralja u Harkanju
- 21. siječanj Vincekovo Kukinj
- 31. ožujak Crni petak – Križni put na pečuškoj kalvariji
- 29. svibanj Duhovski ponедjeljak – Prva pričest u Pečuhu
- 4. lipanj Trostvo Đud/Marijađud hrvatsko hodočašće, proštenje
- 5. kolovoz subota Snježna Gospa u Pečuhu
- 7. kolovoz nedjelja Snježna Gospa – Hrvatski dan Pečuške hrvatske samouprave
- 24. rujan Pečuh – obiteljski dan i misa na hrvatskom jeziku
- 7. listopad Kemed/Marijakemed – Hrvatsko hodočašće Pečuške biskupije
- 8. prosinac Adventska misa i koncert u Katedrali Pečuh
- 24. prosinac misa uoči polnočke Džamija Pečuh
- 25. prosinac Tamburaška misa Pečuh

Lilla Trubić predstavlja Hrvatski katolički kalendar

Misna slavlja na hrvatskom jeziku u Pečuhu

1. 29-og siječnja
2. 26-og veljače (predstavljanje Katoličkog kalendarza za 2023.g. od 15.45) – 1. korizmena nedjelja
3. 26-og ožujka – 5.korizmena nedjelja
4. 10-og travnja – uskrsni ponedjeljak
5. 28-og svibnja – Misa za domovinu u suradnji s Generalnim konzulatom RH
6. 25-og lipnja
7. 30-og srpnja
8. 27-og kolovoza
9. 24-og rujna (blagoslov plodova i školskih torbi)
10. 29-og listopada (od 15.30 krunica)
11. 26-og studenog nedjelja Krista Kralja – Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata Generalni koznulat RH Pečuh
12. 26-og prosinca – 2. dan Božića

Mise se ostvaruju potporom Pečuške hrvatske samouprave, kordinira Vesna Velin

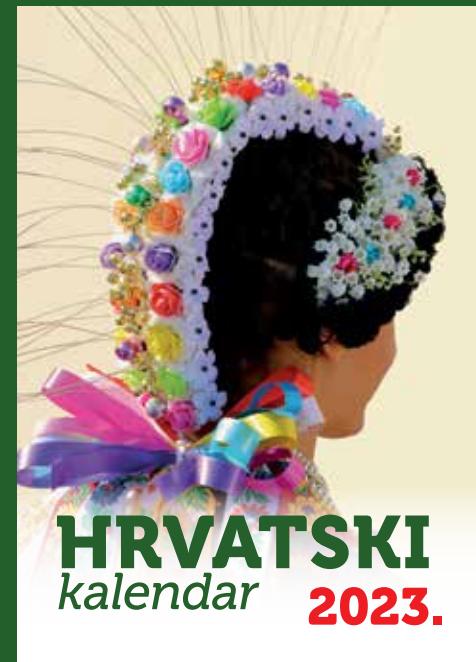

Na sredini fotografije, u prvom redu sjedi udovica Đure Frankovića, Kata Franković

**„Tamo gdje sam odrastao,
tamo su jezične i kulturne
granice. Sudbina je dala
zadatak i obvezu da budem
povezna karika dviju
kultura i dva jezika.“**

Đuro Franković

Sociolog Ivica Đurok i književnik Mirko Ćurić sastavili su i objavili knjigu o Đuri Frankoviću koga su mnogi poznavali u Mađarskoj i u inozemstvu kao profesora, etnologa, urednika, novinara, književnika i političara. Na promociji koja je održana u Hrvatskom klubu August Šenoa u Pečuhu, načočili su brojni njegovi štovatelji. Iz svake izrečene rečenice, iz svakog sjećanja na njega pojavio se jedan djelić njegova života i djela, baš kao da smo gledali film o njemu. Svi smo osjećali kao da je bio tamo s nama i bili smo veseli, jer „gdje je on bio tamo je zavladalo veselje“ piše o njemu u spomenutoj knjizi Ruža Bunjevac predsjednica Hrvatske samoupravne Lukovišća, njegovoga rodnoga mjesta. Nadajmo se da će uslijediti još brojna slična okupljanja Đuri Frankoviću u čast, koji je preminuo 2016. godine.

**HRVATSKI
kalendar 2023.**

**Čitajte i širite
Hrvatski kalendar
2023.**

**godišnjak Neprofitnog
poduzeća „Croatica“!**

Naručiti se može:
croatica@croatica.hu
+36 1 269 1974

